

עמ"ת 39192/11/21 - מדינת ישראל נגד אלון ענתבי

בית המשפט המחוזי בחיפה

עמ"ת 39192-11-21 מדינת ישראל נ' ענתבי(עציר)
תיק חיצוני: 431059/2021

כבוד השופט ניצן סילמן	בפני
מדינת ישראל	עוררים
אלון ענתבי (עציר)	נגד
	משיבים

החלטה

1. שוב נדרש אני לתחולתה של הלכת סויסה- בש"פ 1981/11, ושאלת שילוב נאשם בהליכי גמילה בשלב המעצר.
2. כנגד המשיב הוגש כתב אישום המייחס לו עבירות של התפרצות למקום המשמש תפילה וגניבה (כמה אישומים, שניים בבית כנסת האחד בכנסיה, כשהגניבה המיוחסת הנה מקופת צדקה), וכן הפרעה לשוטר במילוי תפקידו והיזק לרכוש במזיד.
3. ביום 12/9/21 ניתנה הסכמה לקיומה של תשתית ראייתית לכאורית ועילת מעצר; המשיב הופנה לתסקיר שירות מבחן (בדגש על בחינת חלופה טיפולית), תוך שכל צד שומר טענותיו; ביום 11/10/21 התקבל תסקיר שירות המבחן; המלצתו הייתה שלילית. ביום 12/10 הורה בית המשפט על מעצר המשיב עד תום ההליכים.
4. 5 ימים חלפו וביום 17/10/21 פנה המשיב בבקשה לעיון חוזר -הפניית המשיב לבדיקות רפואיות ושילוב המשיב באשפוזית תמר בתמרה. ביום 25/10/21 הופנה המשיב לביצוע בדיקות רפואיות, תוך שבית המשפט קמא מטעים כי יתאפשר טיעון לאחר הבדיקות לגבי עצם השילוב באשפוזית.
5. ביום 9/11/21 הורה בית המשפט קמא על שילוב המשיב באשפוזית החל מיום 24/11 (דלת לדלת); טעמי בית המשפט היו כי כלל הצדדים יצאו נשכרים מכך, כי ככל שלא תמצא מסגרת מתאימה יושב המשיב למעצר, וכי העובדה שמדובר במסגרת סגורה טיפולית, היא טעם לסטות מהמלצות שירות המבחן.
6. החלטה זו היא ביסוד הערר.
7. שמעתי טענות הצדדים; לאחר ששקלתי, סבורני כי דין הערר להתקבל.
8. הגישה לפיה השלב הראוי לשילוב נאשם בהליכי טיפול הנו שלב גזר הדין, הביאה ביקורת וכתובה נכבדת; ראה למשל הסניגור, 290, עמ' 4 - שחרור בערובה לחלופת מעצר טיפולית; החריג שהפך לכלל; רון שפירא, "שפיטה, ענישה ודרכי טיפול - הרחבת המסגרת החוקית והאמצעים" (8)משפט מפתח 5 (אוגוסט 2019); עם זאת, יש לזכור- זהו הכלל המשפטי. סעיף 48 (7) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה- מעצרים) מדבר בעד עצמו.

9. בבש"פ 9181/20 צ'רקסוב נ' מדינת ישראל הובהרו התנאים-

"הלכה היא, כי השלב הנכון לבחינת התאמתו של נאשם לשילוב בקהילה טיפולית הוא שלב גזירת הדין, בעת שמונחת בפני בית המשפט תמונה מלאה ביחס לנאשם, התאמתו להליך הטיפול וחומרת העונש שיש לגזור עליו. עם זאת, במקרים חריגים תיבחן אפשרות התאמתו של נאשם למסגרת טיפולית כבר במהלך ההחלטות בעניין מעצרו, וזאת בעיקר אם החל כבר בהליך הגמילה בטרם ביצע את העבירה שבגינה נעצר.

אמנם ישנה אפשרות לשחרר נאשם לחלופת מעצר בדמות הליך טיפולי, אף אם לא החל בו קודם לביצוע העבירה. אך זאת, בהתקיים שני תנאים מצטברים אשר נועדו להבטיח את כנות רצון הנאשם להשתקם ולהתחשב במסוכנות הנשקפת ממנו. התנאי הראשון דורש כי פוטנציאל הצלחה של הליך הגמילה הינו גבוה. באשר לתנאי השני, נקבע כי על ההליך הטיפולי ליתן מענה הולם למסוכנות הנשקפת מהנאשם (בש"פ 7900/19 חאסקיה נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] בפסקה 10 (2.12.2019); בש"פ 1882/19 מלכה נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] בפסקה 11 (17.3.2019)). "

10. יישום הדברים למקרה בפנינו יעלה, בפשטות, כי **לא התקיים אף חריג** המצדיק שילוב נאשם בהליכי טיפול בשלב המעצר.

11. אין חולק כי המשיב לא היה מצוי בהליכי גמילה עובר למעצרו; הערכת הסיכון היתה גבוהה, כשמאפייני המשיב כללו- מוקד שליטה חיצוני, קושי בלקיחת אחריות על התנהגותו, **ואי רתיעה מסנקציות עונשיות** (ללמד על הקושי בהקהייה ובמתן אמון).

12. פרוגנוזת הצלחת הטיפול הייתה נמוכה ושליטת, כששירות המבחן מציין כי למשיב קושי בקבלת סמכות וגבולות (ומכאן קושי לשקול בכלל חלופה).

13. בהיעדר התקיימות החריגים (אף לא אחד מהם), נוכח פרוגנוזה כה קיצונית, בדין הורה בית המשפט קמא במקור על מעצרו של המשיב; אין הסבר מדוע שבועיים בלבד לאחר מכן, שינה בית המשפט קמא טעמו.

14. פרוגנוזה כאמור אינה יכולה להשתנות בשבוע ימים; לא הערכת סיכון ולא הצלחת הליכי טיפול; העובדה כי אשפוזית נכונה לקלוט המשיב אינה מעלה ואינה מורידה לעניין זה, ועל כן בהעדר עמידה בחריגים, ונוכח התסקיר השלילי מאד, לא היה מקום לשנות המסקנות.

15. על אחת כמה וכמה אמורים הדברים משמדובר בנאשם שטרם נתן מענה לאישום, ולא ברור אם קיימת לקיחת אחריות.

16. כמה נקודות רואה אני להדגיש מסגרת הדין בערר זה.

17. האחת- נושא האשפוזית. ככלל אשפוזית **אינה** חלופת מעצר; מדובר במקום המיועד לשמש קלט זמני לשם הליך גמילה פיזי; המקום ישמש כקלט לחודש ימים או שלושה שבועות (בהתאם לתכנית).

18. לטעמי, הגישה לפיה נפנה נאשם לאשפוזית ולאחר מכן נבחן מהי התכנית המתאימה לו, וככל שלא תמצא נשיבו למעצר, הנה שגויה.

19. חלופה ראוי כי תסכון לפרק זמן ממשי; במיוחד אמורים הדברים בחלופה טיפולית הדורשת תעצומות נפש, בחינת שלבים ותהליך נפשי בצד ההליך הפיזי; טלטול אדם לאשפוזית וחזרה למעצר, עלול לגרום נזק כפול ומכופל, נפשי ופיזי.
20. הבה ניקח דוגמא לפיה נאשם שהה באשפוזית וטרם התפנה מקום לקליטה (ולו מבחינת דחק זמן) או שמא שירות המבחן לא השלים הערכה לגבי קהילה; האם בתקופת הביניים ישהה המשיב במעצר?????
21. ונזכיר הכלל הנקוט- ככלל, אדם ששוחרר ממעצר, ודאי בהחלטה שיפוטית, לא בנקל יושב למעצר; הפניה לאשפוזית ללא 'מסלול' ארוך טווח, מרוקנת מתוכן כלל זה; הסכמת העצור אינה מעלה ואינה מורידה.
22. כללים אלו מביאים לכך כי ככלל, יש לקבוע מסלול טיפולי (כמובן כאשר יש התאמה למסלול), טרם שקילת השחרור ממעצר.
23. נושא שני הראוי להתייחסות- פרוגנוזת ההצלחה, כבחנית שירות המבחן; אשפוזית אינה בוחנת פרוגנוזה של הצלחה אלא התאמה לקליטה (בעיקר פיזית, בריאותית ונפשית); על כן העובדה כי האשפוזית נכונה לקלוט נאשם כזה או אחר בוודאי אינה יכולה להצדיק סטייה מהמלצות שירות מבחן.
24. כאשר עסקינן בהצלחת הליך גמילה, הגורם הרשאי להעריך הצלחה זו הנו שירות המבחן; מדובר בתחום מקצועי מובהק, ועל כן אפשרות הסטייה מהמלצות שירות המבחן מצומצמת ביותר; הפסיקה אף הדגישה כי גם חוות דעת פרטית תידחה ברוב המקרים מהמלצות מקצועיות של שירות המבחן (בש"פ 2076/19 **אבו רקייק**).
25. למקום בו המלצת גורם פרטי התנגשה בחוות דעת שירות המבחן, ומכאן דחיית בקשה להליך גמילה- בש"פ 4112/21 **גוטמן נ' מדינת ישראל**.
26. גם במקרים בהם הוגשו חוות דעת פרטיות, ראוי להפנות חוות הדעת לשירות המבחן, אולי אף להזמין תסקיר משלים, כשמטרת חוות הדעת הפרטית הנה השפעה על שיקול דעת שירות המבחן, ולא סתירתו. אזכיר שנית את סעיף (7)48 לחוק המעצרים "ובלבד שהטיפול אושר ע"י קצין מבחן", וכן הקבוע בהלכת סויסה בנושא זה ("תנאי יסודי למתן צו.. היא המלצת שירות המבחן"); על כן זהו המקום בו סטייה תיעשה רק במקרים נדירים בנדירים.
27. נקודה שלישית הראויה להתייחסות הנה נושא הערב המגבה. נכון להיום קהילות אינן משמשות חלופה; הן אינו מחויבות במניעת עזיבת נאשמים, והן אינו ערבות לנאשמים; ערב מגבה לא נועד לשמש רק כ'כתובת' (ההיפך הוא הנכון, מוטב שכל תפקיד הערב המגבה יתמצה בהבאה של הנאשם למשטרה), אלא ככלי הרתעה מפני הפרת תנאים, נוכח הנחיות גורמי הרווחה, כי הם לעצמם אינם משמשים כגורם מפקח וכחלופה כפשוטה.
28. כאן ראוי להדגיש כי העובדה שאם המשיב לא היתה נכונה לערוב לו (!!!), גם היא מעוררת קושיה בדבר היכולת לתת אמון במשיב כי ימלא אחר תנאי המקום וכי ישהה בחלופה.
29. לסיום- מודע אני לכך כי בעת האחרונה, במקרים מתאימים, מצא בית המשפט העליון להקל בתנאי שילוב נאשמים במסגרות טיפוליות; במיוחד אמורים הדברים בהחלטות כב' השופטת ברק ארז (בש"פ 4930/20; בש"פ 4950/20); עם זאת- בנסיבות המקרה כאן, במיוחד לאחר שכבר ניתנה החלטת מעצר שבסיסה איתן, לטעמי לא היה מקום להפנות המשיב לאשפוזית.

30. כל גישה אחרת תהפוך את הלכת סויסה לאות מתה.

31. ראה גם בש"פ 6513/20 אלימלך נ' מדינת ישראל; בש"פ 6213/20 סוחנוב נ' מדינת ישראל; בש"פ 5025/20 מ"י נ' אלבאז; בש"פ 751/21 מ"י נ' רמזי נסאר; בש"פ 4310/21 דואי נ' מדינת ישראל ועוד.

32. אכן, הפניה להליכי בדיקות רפואיות עלולה להקים ציפייה או הסתמכות; כאן, איני סבור כי רמת ההסתמכות גבוהה נוכח שניתנה החלטת מעצר, ונוכח שנקבע במפורש כי טיעון יעשה לאחר מכן; ממילא אינטרס הציפייה אינו אלא שיקול במסגרת שלל שיקולים; נוכח רמת הסיכון, הפרוגנוזה, והשיקולים לעיל, אין בהסתמכות לשנות התוצאה.

33. אחרון-טעם רב בדברי ב"כ העורר לגבי ההתנהלות בדיון מיום 12/10; לכל היותר, בשל דחק הזמן, ראוי היה לדחות המועד למתן החלטת המעצר, למועד אחר בנוכחות הסניגור.

34. החלטת בית המשפט קמא המורה על שילוב המשיב באשפוזית מבוטלת; המשיב ישאר במעצר אפוא.

ניתנה היום, י"ז כסלו תשפ"ב, 21 נובמבר 2021, בהעדר
הצדדים.